

37.018.43:614.253.4

**ЗНАЧИМІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В
ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Світлана Бухальська, Галина Голобош, Тамара Онищук

Фаховий медичний коледж КЗВО «Рівненська медична академія» РОР

м. Рівне, Україна

Професійний розвиток педагогічного працівника, його компетентність визначається стратегічною метою сучасної освіти усіх рівнів. Викладач повинен не тільки володіти предметними знаннями та уміннями, а й бути мобільним, здатним до самоосвіти, саморозвитку і самовдосконалення відповідно до вимог сьогодення, а саме, інформатизації освіти.

Зауважимо, що сучасними світовими тенденціями інформатизації освіти визначено: створення єдиного освітнього простору; активне запровадження нових засобів і методів навчання, що орієнтовані на використання інформаційних технологій; синтез засобів і методів традиційного та комп'ютерного навчання; створення системи випереджальної освіти; виникнення нового напрямку діяльності викладача, а саме: розробка інформаційних технологій навчання та програмно-методичних комплексів; зміна змісту діяльності викладача: з передавача знань до розробника нової технології (що, з одного боку, підвищує його творчу активність, а з іншого – потребує високого рівня технологічної та методичної підготовки); формування системи безперервного навчання як універсальної форми діяльності, що спрямована на постійний розвиток особистості протягом усього життя [3].

Дослідженню проблеми формування інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів та здобувачів освіти приділяється належна увага, зокрема, таким її аспектам: інформатизація освіти (В. Андрущенко, В. Биков, О. Глазунова, М. Жалдак, О. Кивлюк, Г. Козлакова, Л. Макаренко, Н. Морзе, О.

Падалка, Н. Чепурна), підготовка майбутніх фахівців, формування їхньої професійної компетентності із використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) (Л. Башманівська, В. Башманівський, Р. Клопов, Т. Кристопчук, Т. Ткаченко, Я. Сікора, О. Спірін, Л. Шевцова).

Важливого значення набуває вивчення проблеми якісної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі в умовах дистанційного навчання, яку забезпечить викладач із сформованою інформаційно-комунікаційною компетентністю.

Мета статті: уточнити зміст та структуру дефініції “інформаційно-комунікаційна компетентність викладача”, актуалізувати її значимість в освітньому процесі, зокрема в умовах дистанційного навчання в медичних закладах освіти.

Створення інформаційного освітнього середовища, в основі якого лежать ІКТ, дає змогу здобувати якісну освіту у зручний час, у будь-якому місці, впродовж усього життя. Для визначення форм навчання без тривалого особистого контакту викладача зі здобувачами освіти використовують термін «дистанційна освіта (Distance Education)», що передбачає організацію освітнього процесу за розробленою програмою із використанням інформаційних технологій (друковані матеріали, аудіо-, відеоносії, електронні підручники, засоби мультимедіа, комп'ютерні мережі тощо).

Аналіз наукових джерел дає можливість зробити висновок, що використання ІКТ в освіті зумовлює нову якість інформаційно-педагогічної діяльності, яка виявляється в дидактичних і психолого-педагогічних можливостях:

- підвищення ефективності навчання шляхом впровадження нових механізмів наочності, інтерактивності навчального процесу;
- використання варіативних джерел навчальної інформації;
- ущільнення навчальної інформації за рахунок можливості її згортання і розгортання в часі і просторі (гіпертекст);

- оптимізація темпу роботи студентів: різномірівнева диференціація, індивідуалізація навчання, вибір індивідуальної освітньої траєкторії;
- ефективна реалізація міжпредметних зв'язків;
- оптимізація інформаційно-педагогічної діяльності педагога на основі інформатизації його окремих функцій;
- створення у студента стійкого інтересу і позитивного мотиву через природний інтерес до сучасного інструмента пізнання – комп'ютера;
- гуманне ставлення до студента, забезпечення його позитивного емоційного стану, відсутності страху в момент незнання;
- створення сприятливих умов для формування загальної культури мислення, комунікативної культури, розвитку інформаційної культури студента;
- включення механізму розвитку у студентів дослідницьких, творчих якостей;
- розвиток якостей рефлексії, самореалізації, самопізнання [4, С. 120].

Під педагогічною компетентністю викладача медичного закладу освіти ми розуміємо цілісне утворення в характеристиці фахівця та особистості, що є одним із виявів його професіоналізму й майстерності, показником сформованості професійно значущих якостей і поведінкових характеристик на засадах системи психолого-педагогічних і професійних знань, умінь і навичок, що забезпечують належну готовність до здійснення педагогічної діяльності [2].

На нашу думку, інформаційно-комунікаційна компетентність викладача є результатом здобуття вищої освіти та педагогічної діяльності; органічно поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід використання ІКТ в освітньому процесі та в інших життєвих ситуаціях.

Стан розвитку інформаційно-комунікаційної складової педагогічної компетентності викладача визначається мотивацією, а саме: прагненням до якісного виконання інформаційної діяльності, ефективним використанням ІКТ, професійним розвитком і самовдосконаленням тощо); інформаційно-науковими знаннями (оперування поняттями, фактами, властивостями, закономірностями,

методами, алгоритмами); уміння і навички досвіду роботи з інформаційними джерелами; а також інформаційним світоглядом, інноваційним мисленням та інтуїцією, мобільністю, ціннісними орієнтаціями щодо доцільності використання ІКТ [2].

Інформаційно-комунікаційна компетентність викладача передбачає *знання*: різних компонентів комп'ютера, основних комп'ютерних термінів, комп'ютерних програм; інформаційно-комунікаційних мереж, мережі Інтернет (електронної пошти, пошукових систем, освітніх порталів, блогів, чатів); засобів комунікації; мультимедійних програмних засобів; *уміння*: володіти сучасними електронними засобами, новітніми Інтернет-сервісами; зіставляти, синтезувати, аналізувати, планувати, використовуючи ІКТ; ефективно впорядковувати файли й папки для швидкого пошуку інформації; використовувати текстовий редактор для виконання різних завдань, пов'язаних із створенням, форматуванням та обробленням документів; розробляти презентації, оформляти слайди, редагувати та формувати тексти; створювати електронні повідомлення, проекти, вебсторінки; користуватися принтером, сканером, цифровою камерою, проектором; здійснювати вебдизайн, використовувати графічні програми, онлайніві бібліотеки, веббраузери; застосовувати ІКТ для спілкування з людьми, для подальшого професійного розвитку та ін. [1, с. 37].

Сформована інформаційно-комунікаційна компетентність викладача уможлиблює в умовах дистанційного навчання надавати оперативну консультативну допомогу здобувачам медичної освіти; викладати науково-пізнавальну інформацію; здійснювати обмін ідеями; формувати в учасників освітнього процесу комунікативні навички, культуру спілкування, вміння дискутувати, аргументувати, слухати і поважати думку інших; розвивати навички інформаційно-пошукової діяльності, здатність відбирати достовірну інформацію з різноманітних джерел, зберігати та поширювати її; організовувати спільні науково-пошукові проекти, дослідницькі роботи в

окремій та різних академічних групах не лише у межах навчального закладу; здійснювати навчання в мережі Інтернет тощо.

У структурі інформаційно-комунікаційної компетентності викладача з огляду дистанційного навчання виокремлено такі компоненти:

- ціннісно-мотиваційний (усвідомлення викладачем особистісної та професійної значущості інформаційно-комунікаційної компетентності для ефективної організації дистанційного навчання в медичному закладі освіти; наявність мотивів і потреб у розвитку інформаційно-комунікаційній компетентності);

- когнітивно-процесуальний (сформовані медіаосвітні знання, уміння і навички; цифрова грамотність; володіння сучасними ІКТ; культура мовлення та спілкування в соціальних мережах; оперативність, мобільність і гнучкість вирішення проблем у соціальних мережах; розробка та реалізація проєктів; проведення вебінарів, конференцій; створення онлайн лабораторій; досягнення конкретного результату інформаційно-комунікаційної діяльності в умовах дистанційного навчання);

- оцінювально-рефлексивний (самооцінка на основі самосвідомості й рефлексії, критичний аналіз інформації, відібраної з різних джерел за допомогою ІКТ, здатність до самоуправління педагогічною діяльністю);

- конструктивний (використання знань, умінь і навичок ІКТ для науково-пошукової діяльності; інтерактивний підхід до прийняття рішень).

З огляду на вище зазначене, вважаємо, що сформовані компоненти інформаційно-комунікаційної компетентності викладача медичного закладу освіти лише сприяють організації та реалізації завдань дистанційного навчання – інтерактивної взаємодії усіх учасників освітнього процесу. Подальшого вивчення потребують проблеми укладання навчальних програм, що передбачають різні форми поєднання оффлайн і онлайн навчання із використанням мережевих ресурсів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Башманівська Л.А., Башманівський В.І., Шевцова Л.С. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності як компонент підготовки майбутніх журналістів / Л.А. Башманівська, В.І. Башманівський, Л.С. Шевцова // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2020. – Том 76. – №2. – С. 30-42.

2. Бухальська С.Є. Розвиток інформаційно-комунікаційної складової педагогічної компетентності викладачів у системі методичної роботи медичного коледжу / С.Є. Бухальська // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2012. – Вип. 5. / Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e/e-journals/Vnadps/index.html>.

3. Дослідження світових тенденцій розвитку інформатизації освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ivo.kneu.edu.ua/ua/dosl_glot/projects_sglot/proj_soit/informedu/.

4. Макаренко Л.Л. Інформатизація освіти як пріоритетний напрям модернізації освіти в умовах інформаційного суспільства / Л.Л. Макаренко // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2013. – Вип. 43. – С. 118-124.